

คำเลี้ยงดู

[ไทย]

النفقات

[باللغة التايلاندية]

มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม บิน อับดุลลอฮ์ อัต-ตุวายญีรีย

محمد بن إبراهيم بن عبد الله التويجري

แปลโดย: ริซัลยฺ สะอะ

ترجمة: ريزال أحمد

ตรวจทาน: พัยซอล อับดุลฮาดี

مراجعة: فيصل عبدالهادي

จากหนังสือ: มุคตะศ็อร อัล-ฟีกฮฺ อัล-อิสลามีย

المصدر: كتاب مختصر الفقه الإسلامي

สำนักงานความร่วมมือเพื่อการเผยแพร่และสอนอิสลาม อัล-รีอบวะฮฺ กรุงริยาด

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1429 – 2008

ค่าเลี้ยงดู (النِّفَقَات)

ค่าเลี้ยงดู คือ การสนองความต้องการต่อผู้ที่อยู่ในความดูแลเรื่องอาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว

ความประเสริฐของการจ่ายค่าเลี้ยงดู

1. อัลลอฮฺตะอาลาได้ตรัสไว้ว่า

«الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ»

ความว่า "บรรดาผู้ที่ใช้จ่ายทรัพย์สินของพวกเขาอย่างลับ ๆ และเปิดเผยทั้งในเวลากลางวัน และกลางคืนนั้นจะได้รับรางวัลที่พระผู้อภิบาลของพวกเขา และพวกเขาไม่มีสิ่งใดที่จะต้องกลัวและระทม" (อัล-บะเกาะเราะฮะฮฺ ๒๗๔)

2. จากท่านอบีมัศอูด อัลอันศอรี รอฎียัลลอฮุ อันฮุ ได้กล่าวว่า :

«إِذَا أَنْفَقَ الْمُسْلِمُ نَفَقَةً عَلَى أَهْلِهِ وَهُوَ يَحْتَسِبُهَا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةً» . متفق عليه

ความว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลิม ได้กล่าวว่า "เมื่อมุสลิมได้จ่ายทรัพย์สินส่วนหนึ่งให้กับครอบครัวของเขา ขณะที่เขาหวังการตอบแทน(จากอัลลอฮฺ)ในสิ่งที่เขาใช้จ่ายนั้น มันจะเท่ากับว่าเป็นการทำเศาะตะเกาะฮฺ" (รายงานโดย อัล-บุคอรีย เลขที่ ๕๓๕๑ และมุสลิม เลขที่ ๑๐๐๒)

3. จากท่านอบู สุร็อยเราะฮฺ เราะฎียัลลอฮุ อันฮุ กล่าวว่า ท่านรอซูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิ วะสัลลิม ได้กล่าวว่า:

«الساعي على الأرملة والمسكين كالمجاهد في سبيل الله ، أو القائم الليل الصائم النهار» . متفق عليه

ความว่า "ผู้ที่ช่วยเหลือหญิงหม้ายและผู้ยากไร้ เหมือนกับผู้ที่ได้ทำการสู้รบในหนทางของอัลลอฮฺ หรือผู้ที่ได้ยืนละหมาดในเวลากลางคืนและถือศีลอดในเวลากลางวัน" (รายงานโดย อัลบุคอรีย เลขที่ 5353 และมุสลิม เลขที่ 2982)

การจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่ภรรยา

๑. การจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่ภรรยาเป็นสิ่งจำเป็น(วาญิบ)สำหรับสามี ในเรื่องอาหารการกิน เครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย และอื่นๆ ตามความเหมาะสมตามฐานะของนาง และสิ่งเหล่านี้จะแตกต่างกันไปตาม ประเพณีการปฏิบัติของแต่ละท้องถิ่น กาลเวลา และฐานะของสามีภรรยา รวมถึงประเพณีการปฏิบัติของสามี ภรรยาด้วย

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : «إن دماءكم وأموالكم حرام عليكم ... وفيه : فاتقوا الله في النساء ، فإنكم أخذتموهن بأمان الله ، واستحللتم فروجهن بكلمة الله ولهن عليكم رزقهن وكسوتهن بالمعروف» . أخرجه مسلم

ความว่า จากท่านญาบิร บิน อับดุลลอฮฺ เราะฮิฎัลลอฮฺ อันฮฺ แท้จริงท่านนบี ศ็อลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่ "แท้จริงเลือดเนื้อในหมู่พวกเจ้าและทรัพย์สินในหมู่พวกเจ้าเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับพวกเจ้า ... ต่อจากนั้นท่านได้กล่าวว่ จงยำเกรงต่ออัลลอฮฺเกี่ยวกับบรรดาหญิงของพวกเจ้า แท้จริงพวกเจ้าได้รับพวกนางด้วยความปกป้องของอัลลอฮฺ และขออนุมัติอภัยวะเศของนางด้วยถ้อยคำร์สของอัลลอฮฺ และเป็นหน้าที่ของพวกเจ้าที่จะต้องอำนวนยบ้จจ่ายยังชีพแก่พวกนางและเครื่องนุ่งห่มของพวกนางโดยชอบธรรม" (รายงานโดยมุสลิม เลขที่ ๑๒๑๘)

๒. เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสามีต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่ภรรยาที่เขาได้หย่าที่มีสิทธิคืนดีได้ โดยให้เครื่องนุ่งห่ม และที่พักอาศัยแก่นาง แต่นางไม่มีสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งมรดก

๓. ภรรยาที่ได้ยกเลิกการแต่งงานหรือได้หย่าขาด สามีจำเป็นต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่นางหากกำลังตั้งครรภ์ ถ้านางไม่ได้ตั้งครรภ์สามีไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูและอำนวนยที่พักอาศัยให้

๔. ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูและจัดที่พักอาศัยแก่ภรรยาที่สามีตายจาก และถ้านางกำลังตั้งครรภ์ก็ต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่นางจากส่วนแบ่งมรดกของทารกที่อยู่ในครรภ์ หากส่วนแบ่งมรดกของทารกในครรภ์ไม่มี ให้ผู้ที่มีสิทธิได้รับมรดกจากผู้ตายจ่ายค่าเลี้ยงดูแทน

๕. เมื่อภรรยาประพฤดิไม่ดีหรือขัดขืนสามี(ไม่ยอมร่วมหลับนอน)ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่นาง นอกจากว่านางได้ตั้งครรภ์

เมื่อสามีไม่ได้อยู่กับภรรยาและไม่ได้จ่ายค่าเลี้ยงดูแก่นาง ก็เป็นหนี้แก่สามีที่จำเป็นต้องจ่ายแก่นางตามวัน และเวลาที่ผ่านไปที่ไม่ได้อยู่กับนาง

เมื่อสามีเป็นผู้ขัดสนไม่สามารถจ่ายค่าเลี้ยงดูหรือจัดที่พักอาศัยให้หรือหาเครื่องนุ่งห่มให้ หรือไม่ได้อยู่กับภรรยาโดยไม่มีค่าเลี้ยงดูให้ และไม่สามารถเอาค่าใช้จ่ายเหล่านั้นจากทรัพย์สินของเขา นางมีสิทธิที่จะยกเลิกการแต่งงานหากนางประสงค์ด้วยการอนุญาตของผู้พิพากษา

การจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่บิดามารดา บุตรและญาติผู้ใกล้ชิด

จำเป็นต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้กับบิดามารดาและเครือญาติที่อยู่ในตำแหน่งสูงขึ้น(เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย) การทำความดีและจ่ายค่าเลี้ยงดูนั้นต้องทำต่อมารดาก่อนบิดา จำเป็นต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่บุตรและเครือญาติผู้ใกล้ชิดที่อยู่ในตำแหน่งต่ำลงไปหากผู้จ่ายเป็นผู้ร่ำรวยและผู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบการเลี้ยงดูนั้นเป็นผู้ขัดสน และบิดาเป็นผู้รับผิดชอบเพียงผู้เดียวในเรื่องการจ่ายค่าเลี้ยงดูให้กับบรรดาญาติๆ

๑. อัลลอฮฺ ตะอาลาได้ตรัสไว้ว่า

«وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ»

ความว่า "และมารดาทั้งหลายนั้น จะให้นมแก่ลูกๆ ของนางภายในสองปีเต็ม สำหรับผู้ที่ต้องการจะให้ครบถ้วนในการให้นม และหน้าที่ของพ่อเด็กนั้น คือปัจจัยยังชีพของพวกนางและเครื่องนุ่งห่มของพวกนาง โดยชอบธรรม" (อัลบะเกาะเราะฮฺ ๒๓๓)

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال : قال رجل : يا رسول الله من أحق بحسن الصحبة ؟

قال : « أمك ، ثم أمك ، ثم أمك ، ثم أبوك ، ثم أدناك أدناك . متفق عليه

ความว่า จากท่านอบีฮุร็อยเราะห์ รอฎิยัลลอฮุ อันฮุ กล่าวไว้ว่า ชายผู้หนึ่งได้ถามท่านรอซูลุลลอฮฺว่า ใ้ท่านรอซูลุลลอฮฺ ใครที่ฉันสมควรทำดีมากที่สุด ท่านรอซูลุลลอฮฺได้ตอบ ว่า "มารดาของเจ้า หลังจากนั้นก็คือมารดาของเจ้า หลังจากนั้นก็คือมารดาของเจ้า หลังจากนั้นคือบิดาของเจ้า หลังจากนั้นคือผู้ที่ใกล้ชิดกับเจ้า ใกล้ชิดกับเจ้าตามลำดับ" (รายงานโดยบุคอรี เลขที่ ๕๙๗๑ และมุสลิม เลขที่ ๒๕๔๘ และสำนวนรายงานนี้เป็นของท่าน)

การจ่ายค่าเลี้ยงดู จำเป็นสำหรับผู้มีสิทธิได้รับมรดกจากเขาโดยสิทธิพรัฏ ( ) หรือโดยสิทธิของตะอูซิบ ( )

เงื่อนไขที่จำเป็นต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้กับญาติผู้ใกล้ชิดที่ไม่ใช่ต้นตระกูลหรือทายาท

- ผู้ให้การเลี้ยงดูมีสิทธิได้รับมรดกจากผู้รับการเลี้ยงดู

- ผู้รับการเลี้ยงดูเป็นคนยากจน
- ผู้ให้การเลี้ยงดูเป็นคนร่ำรวย
- ไม่นับถือศาสนาที่ต่างกัน

นายทาสจำเป็นต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้กับทาสที่เขาครอบครอง ถ้าหากว่าทาสมีความประสงค์จะแต่งงาน นายต้องดำเนินการแต่งงานให้ หรือขายทาสนั้นเสีย และหากทาสหญิงขอแต่งงาน นายมีสิทธิจะเลือกกระหว่างมีสัมพันธภาพเพศกับนายเอง หรือดำเนินการแต่งงานให้ หรือขายทาสหญิงนั้นเสีย

ผู้ที่มีปศุสัตว์หรือนกหรือสัตว์เลี้ยงอื่นๆ ไว้ครอบครองจำเป็นต้องให้การเลี้ยงดู คือต้องดูแลในเรื่องอาหาร การกิน ต้องให้น้ำ และสิ่งจำเป็นต่างๆ และจงอย่าให้ภาระเกินความสามารถที่มันจะดำเนินการได้ และหากไม่สามารถจะให้การเลี้ยงดูสัตว์เหล่านั้นได้จงประกาศขายหรือให้เช่าหรือเชือดหากเป็นสัตว์ที่กินเนื้อได้ และไม่อนุญาตให้เชือดเพื่อให้พ้นภาระการเลี้ยงดู เช่น กรณีที่สัตว์ป่วยหรือแก่หรืออาการอื่นๆ และเขาต้องปฏิบัติในสิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการให้กับสัตว์นั้น ๆ

ฐานะผู้ให้การเลี้ยงดู

ผู้ให้การเลี้ยงดูมี สอง ฐานะ

๑. หากผู้ให้การเลี้ยงดูเป็นผู้มีทรัพย์สินเพียงเล็กน้อย เขาต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่บุคคลที่เขาจำเป็นต้องเลี้ยงดูเสียก่อน ในบรรดาภรรยา ทายาท ต้นตระกูล และบรรดาทาสที่เขาครอบครอง คือต้องเริ่มจากตัวเขาเองเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นผู้จำเป็นต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้กับเขา ถึงแม้จะอยู่ในภาวะทุพพิกขหรือสะดวสบายนั้นคือ ภรรยา บรรดาทาสที่เขาครอบครอง และสัตว์เลี้ยง หลังจากนั้นคือผู้จำเป็นต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูพวกเขาถึงแม้ว่าผู้ให้การเลี้ยงดูจะไม่มีสิทธิรับมรดกจากเขาก็ตาม จากต้นตระกูล ( ) เช่น บิดา มารดา และจากทายาท ( ) เช่น ลูกหลาน หลังจากนั้นจ่ายค่าเลี้ยงดูอัลหะวาซีย ( ) (บุคคลที่ไม่ใช่ต้นตระกูลและทายาท) หากผู้จ่ายค่าเลี้ยงดูนั้นมีสิทธิรับมรดกโดยฟิรฎ์ (กำหนดส่วน) หรือตะอูศิบ (ส่วนเหลือ)

๒. แต่ถ้าผู้จ่ายค่าเลี้ยงดูเป็นผู้ร่ำรวยก็ต้องจ่ายให้กับทุกคน และจงให้สิทธิต่างๆ แก่ผู้ที่มีสิทธิตามที่เขาควรได้รับ